Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å

Natura 2000-område nr. 114
Habitatområde H98

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Fyn

Forsidefoto:
Brudelys langs bredden af Odense Å
Fotograf: Erik Vinther

ISBN: 978-87-7564-817-7

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 4

1.1 Ikke teknisk resumé 4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer 5

1.2.1 Anden lovgivning 6
1.2.2 Andre relevante planer 6

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ 8

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen 8

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet 11

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed 11
1.4.2 Befolkningen 12
1.4.3 Menneskets sundhed 12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer 12
1.4.5 Materielle goder og kulturarv 13
1.4.6 Landskab 13
1.4.7 Arter 13
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater 14

1.5 Eksisterende miljøproblemer 14

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området 15

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål 15
1.7 Planens indvirkning på miljøet 16
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet 19
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg 20
1.10 Overvågning 22

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførslen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 114, Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å er udpeget som habitatområde nr. 98 Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å. Natura 2000-området består af Odense Å med tilløb og ligger i den centrale del af Fyn.
Havlampret og damflagermus er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N114. Det er begge arter, som kan bevæge sig over store afstande.
Natura 2000-planen bidrager bl.a. til at sikre egnede levesteder for områdets arter og planens indsats vedr. udtagning af kulstofholdige lavbundsjorde kan være til gavn for bl.a. havlampret, idet udtagningen kan bidrage til et renere vandmiljø. Planen indeholder også en indsats om urørt skov, hvilket især vil kunne hjælpe til at sikre og have gavnlig effekt for damflagermus.

Det vurderes derfor, at planen kan have grænseoverskridende effekt.
Ellers vurderes Natura 2000-planens indsatser udelukkende at påvirke lokalt. Det kan eksempelvis være sikring af pleje/drift af lysåbne naturtyper, bekæmpelse af invasive arter, eller sikring af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 114, Odense Å med Hågerup Å. Sallinge Å og Lindved Å beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.
En realisering af indsatsprogrammet sikrer synergi til evt. indsatser for øvrige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget og forventes ligeledes at have gavnlig effekt på andre arter, som anvender området.

Der beskrives ligeledes en indsats for at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne for eksempel ved at skabe en for naturtyperne hensigtsmæssig

hydrologi. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser, samt ved eventuel udtagning af kulstofholdig lavbundsjord og udlægning af urørt skov.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området, på længere sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover forventes det, at de planlagte indsatser har en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, og planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplementere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.
Natura 2000-planen bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for befolkningen i området. Desuden vil Natura 2000-planen kunne bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelser og medvirke til en øget landskabelig værdi i området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducering af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold
Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål
For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

Målet er, at Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å sikres et naturligt afstrømningsmønster, et naturligt forløb og vandløbsprofil med varierede bund- og dybdeforhold. Vandløbene får sammenhængende forløb uden spærringer og er omgivet af store, sammenhængende forekomster af lysåben natur og skovnatur i mosaik. Vandløbene (3260) sikres artsrige dyre- og plantesamfund, der er typiske for naturtypen. Vandløbssystemet sikres som levested for odder, tykskallet malermusling og damflagermus. Vandløbssystemet bliver et kerneområde for tykskallet malermusling med betingelser, der begunstiger de mest følsomme arter af planter, smådyr og fisk. Tykskallet malermusling, som her har én af sine få forekomster i Danmark, har stærkt ugunstig bevaringsstatus.

De omgivende skov- og lysåbne naturtypers arealer sikres. Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Tilsvarende sikres naturtyper, der optræder med biogeografisk og nationalt store forekomster i området. Områdets kildevæld (7220), rigkær (7230), kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230) prioriteres højt. Naturtypernes arealer øges, og der skabes sammenhæng mellem forekomsterne.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. For kildevældene genskabes så gode hydrologiske forhold, at der er grundlag for, at der atter kan etableres udbredte arealer med kildekalk. Derudover sikres god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførsel, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjorde og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

<u>Vandområdeplaner og EU's havstrategi</u>
Natura 2000-område N114 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.
For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer,

miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.
Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførsel er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en

lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Lidt under halvdelen af de kortlagte kildevæld (7220) er i god-høj tilstand. Resten er i moderat til ringe tilstand typisk pga. tilgroning.
Lidt over halvdelen af de kortlagte rigkær (7230) er i god tilstand. Resten er i moderat tilstand typisk pga. tilgroning.
En del af arealerne med surt overdrev (6230) og kalkoverdrev (6210) er i god tilstand, mens andre er i moderat-ringe tilstand typisk pga. tilgroning.
Arealet med hængesæk (7140) er i moderat tilstand bl.a. pga. tilgroning.
Urtebræmme (6430) er ikke tilstandsvurderet.

Der er kortlagt én skovnaturtype i området, elle- og askeskov (91E0).
Andelen af store træer er lav, idet langt størstedelen af arealet er med <1 og 1-5 store træer/ha. Kun omkring 10 % af arealet har >6 store træer/ha. Mængden af stående og liggende dødt ved er høj for omkring 40 % af arealet med elle- og askeskove (91E0), hvor der er >6 større stykker dødt ved pr. ha. Ifølge den seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyperne.
Elle- og askeskovene (91E0) er overordnet set ikke påvirket af afvanding.

I Natura 2000-området er der kortlagt 23 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150) med de fleste omkring Nørre Broby. De er tilstandsberegnet med hhv. 2 i høj tilstand, 16 i god tilstand og 5 i moderat tilstand. Flere af søerne er gravet i forbindelse med genslyngning af Odense Å og har derfor hverken til- eller fraløb, ligger relativt langt fra dyrkede arealer, afgræsses/slås jævnligt og har opnået en nogenlunde stabil bred- og undervandsvegetation. Nogle af søerne er påvirket af, at de ligger på tidligere dyrket jord og/eller direkte op til dyrket jord, hvilket forringer tilstanden i søerne med bl.a. udbredte forekomster af trådalger. I Natura 2000-området er der kortlagt 1 småsø med habitatnaturtypen kransnålalge-sø (3140) som er tilstandsberegnet i god tilstand. Søen er præget af, at der ikke er dyrkede arealer direkte op til søen. Der er dog en vis tilgroning omkring søen med beskygning og spredt forekomst af trådalger i søen.

I dette område findes der 103 km vandløb, som er omfattet af vandområdeplanen for Jylland og Fyn. Habitatnaturtypen "Vandløb med vandplanter" (3260) er registreret på i alt 96 km i Odense Å, Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å. I vandløbene er der stedvis udbredte forekomster af vandplanterne hjertebladet vandaks, pindsvineknop, arter af vandranunkel mv. Store dele af vandløbene er blevet genslynget, og vandløbsbunden er blevet hævet i forbindelse med LIFE-projekter, hvor de fysiske forhold i vandløbene er blevet forbedret.

Skæv vindelsnegl er fundet to steder i habitatområdet hhv. syd for Bellinge Bro og Verninge Sydmark. Ved Verninge Sydmark blev arten fundet i forholdsvis stort antal i et afgræsset rigkær (7230) med vældpåvirkning, og der vurderes at være flere egnede levesteder i habitatområdet. Der vurderes ikke umiddelbart at være trusler mod artens forekomst i området. *Jf. DCE's* NOVANA-afrapportering er skæv vindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 fragmenteret udbredt i den kontinentale region, hvor de typisk er karakteriseret ved relativt ringe bestandstætheder. Sammenlignet med overvågningen i 2005-2007 er skæv vindelsnegl i perioden 2012-2014 samlet set fundet på flere lokaliteter og i flere UTM-kvadrater. Forklaringen på dette repræsenterer sandsynligvis i en vis grad hidtil oversete forekomster.

Sumpvindelsnegl er fundet flere steder i habitatområdet ved hhv. Brobyværk, Verninge Sydmark, Borreby, Bellinge Bro samt ved Åsum. Flere steder er arten fundet i stort antal, herunder starbevoksninger i rigkær (7230) og elle- og askeskove (91E0). Arten vurderes at være stabil i området med lokale bestande, og der vurderes at være mange egnede levesteder i habitatområdet. Der vurderes ikke umiddelbart at være trusler mod artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er sump-vindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 vidt udbredt i den kontinentale region i Danmark med relativt høje bestandstætheder med levedygtige bestande på de fleste levesteder landet over. Udviklingen i udbredelsesområde vurderes som stabil, mens bestandsstørrelsen formentlig udvikler sig positivt.

I Natura 2000-område N114 er tykskallet malermusling udbredt over en lang strækning i Odense Å samt en kortere strækning i Hågerup Å. Generelt har der været fundet store, ældre individer ved overvågningen. Der findes dog flere yngre individer i Hågerup Å, hvilket er et godt tegn for en sund population med en bred aldersfordeling og at der sker en løbende reproduktion. Desuden er der fundet et enkelt eksemplar på en genslynget vandløbsstrækning ved Onsebakke. Der vurderes ikke umiddelbart at være nogle aktuelle trusler mod artens forekomst i området. Jf. DCE's seneste NOVANA-afrapportering af arten kan der for tykskallet malermusling ikke konstateres nogen markant ændring i udbredelse, populationsstørrelse og aldersstruktur. Arten har således fortsat alvorlige problemer i form af aldrende, relativt beskedne bestande og begrænset rekruttering af ny individer.

I Natura 2000-område N114 er bæklampret vidt udbredt fra Åsum op til opstemningen i Brobyværk. Den er ikke fundet opstrøms herfor i Odense Å og heller ikke i tilløbene Sallinge Å og Hågerup Å. I Lindved Å er arten fundet opstrøms udløb i Odense Å ved Åsum. Arten trives godt i flere af vandløbene i dette Natura 2000-område, og da artens krav til vandkvalitet, fouragering og gydning generelt er opfyldt, vurderes der at være gode forudsætninger for en forholdsvis stor og stabil forekomst af bæklampret. Der vurderes ikke umiddelbart at være nogle aktuelle trusler mod artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er bæklampretten vidt udbredt og almindelig i danske vandløb i både den kontinentale og atlantiske zone af Jylland og mere spredt i den del af den kontinentale region, som omfatter Fyn, Sjælland og Bornholm. Der er ikke tegn på tilbagegang i artens udbredelsesområde siden perioden 2004-2009, hvis der kigges på det samlede billede for både kortlægningen og kontrolovervågningen. Artens udbredelse på landsplan vurderes derfor at være stabil i såvel den atlantiske som den kontinentale biogeografiske region.

Havlampret er overvåget i området i forbindelse med NOVANA-programmet, men ikke fundet. Der blev dog registreret gydebanker af havlampret på tre lokaliteter i Odense Å ved hhv. Fruens Bøge, Munke Mose og nedstrøms Ejby Mølle. Der foreligger derfor begrænset viden om artens eventuelle forekomst i området. Det vurderes dog, at områdets karakter med et stort vandløbssystem giver gode muligheder for en bestand af havlampret i området. Der er desuden foretaget genslyngning af store vandløbsstrækninger i bl.a. Odense Å, fjernelse af flere spærringer mv, og ved Dalum Papirfabrik forventes det at forbedre faunapassagen. Der vurderes således ikke umiddelbart at være trusler mod artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er det er ikke

muligt at foretage en vurdering af ændringer i artens danske udbredelse, da der ikke foreligger NOVANA-registreringer af arten fra den første periode.

I Natura 2000-område N114 er pigsmerling senest eftersøgt i NOVANA i 2013-14. Arten er vidt udbredt i hele hovedløbet af Odense Å fra afløbet fra Arreskov Sø til den nedre del ved Åsum. I Lindved Å og Hågerup Å er arten ikke registreret i de senere år til trods for tidligere registreringer. I Sallinge Å er arten ikke registreret ved den seneste undersøgelse i 2013. Det vurderes, at arten har en forholdsvis stor og stabil forekomst i hovedløbet af Odense Å. Der vurderes ikke umiddelbart at være trusler mod artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering har pigsmerling naturligt en begrænset udbredelse i Danmark, der udelukkende er knyttet til den kontinentale biogeografiske region (Fyn, Sjælland og Lolland samt en enkelt forekomst på Als). Der vurderes ikke at være sket nogen væsentlig ændring i artens forekomst eller udbredelsesområde fra 2004-2009 til 2010-2015. Ligeledes synes individtætheden (og dermed bestandenes størrelse) at være uændret. Bestandene af pigsmerling vurderes derfor at være stabile og levedygtige.

Der er fundet spor/ekskrementer fra odder på 6 lokaliteter i Odense Å-systemet. Ved Odense Å er odderen konstateret ved hhv. Hillerslev, Nørre Broby, Dalum og Åsum og ved Sallinge Å ved Sallinge by. Der er desuden fundet ekskrementer efter odder ved udløbet fra Arreskov Sø. Det vurderes, at odderen er under spredning på Fyn og i Odense Å-systemet. Ud fra områdets karakter med mange vandløb, søer og uforstyrrede skjulesteder vurderes der at være en stabil forekomst af odder i området. Der vurderes således ikke at være trusler for artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er odder udbredt i hele Jylland i både den atlantiske og den kontinentale biogeografiske region. Odder har øget sin udbredelse i den kontinentale biogeografiske region siden 2011-2012. En øget forekomst af odder på Fyn indikerer, at arten har etableret sig på øen. På Sjælland findes fortsat en lille forekomst. Bestandens størrelse er ukendt, men arten findes formentlig i alle egnede levesteder og strejfende uden for disse i alle vandløb og søer i begge biogeografiske regioner i Jylland.

Damflagermus er tidligere registreret ved en mølledam i Lindved Å tæt ved Hollufgård, men arten er i den seneste undersøgelse i 2019 ikke genfundet i området. Artens aktuelle status er således ukendt. Det vurderes dog, at områdets store arealer med sø og skov udgør gode levesteder for arten i form af fouragerings- og ynglemuligheder samt overnatningssteder. Der vurderes således ikke umiddelbart at være trusler for artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er bestandsstørrelse og -udvikling for damflagermus i Danmark ukendt, men den er formentlig relativ stabil. Arealet af egnede levesteder for damflagermus vurderes ligeledes at være stabil. Forekomsten af damflagermus inden for de Natura 2000-områder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget, er stabil.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand og den hensigtsmæssige drift på en stor andel af naturarealerne ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret i de lysåbne naturtyper, hvor naturtilstanden er moderat eller ringe, og hvor der er behov for indsats mod opvækst af vedplanter og høje urter og en indsats i forhold til at sikre en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi. Det gælder for store dele af arealerne med rigkær (7230) og kildevæld (7220) samt arealerne med kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230) og hængesæk (7140).

Der er ligeledes risiko for, at bestanden af bl.a. odder og skæv vindelsnegl ikke sikres, at bestandene går tilbage på nationalt niveau, og at bevaringsstatus for arterne forringes på biogeografisk niveau.

Der er også risiko for, at de biologiske forhold omkring småsøerne forandres som følge af, at eksisterende lysåbne søer kan gro til ved manglende plejetiltag.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan yderligere betyde, at flere strukturer, der understøtter biodiversitet i skov, så som flere store træer og mere dødt ved, ikke sikres eller skabes til gavn for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov. Hvis ikke planens indsats om omlægning af lavbundsjorde fra omdriftsarealer til naturarealer realiseres, er der risiko for at en forbedring af levestederne for bl.a. sumpvindelsnegl, forbedring af vandkvaliteten og mindskelse af randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer samt den forventelige mindre udledning af CO_2 udebliver.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser. Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencestærke arter. Planens indsatser om pleje og sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold. Udlægning af urørt skov vil kunne skabe større variation i skovene med f.eks. flere skovlysninger og mere dødt ved og dermed kunne skabe gode rammer for biodiversiteten generelt.

Planens indsats om udtagning af lavbundsjorde kan bidrage til at skabe større sammenhængende naturområder med større robusthed til gavn i området for arter som sump-vindelsnegl og odder samt naturtyper som rigkær.

I og omkring Natura 2000-området findes bestande af flere fredede/sjældne og rødlistede arter af f.eks. svampe og planter, heriblandt engblomme og leverurt. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets arealer med § 3-beskyttet natur som moser, overdrev og enge.
Desuden vil den løbende indsats for opdatering af vidensgrundlag for arter og naturtyper fortsætte til gavn for områdets flora og fauna.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N114 Odense Å er beliggende i Faaborg-Midtfyn Kommune, der har et indbyggertal på 51.700, Assens Kommune, der har et indbyggertal på 40.900, og Odense Kommune, der har et indbyggertal på 205.500. I alt bor der 298.100 mennesker rundt om N114. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Planen vurderes at kunne bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.

Visse indsatser, f.eks. mulig udlægning af urørt skov og udtagning af lavbundsjord, vil kunne medføre ændringer i adgangen til delområder indenfor Natura 2000-området.
Miljøstyrelsen arbejder desuden på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark og om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr. Denne indsats vil også potentielt kunne medføre ændring i adgangsforhold. Ligesom mulig udtagning af lavbundsjord potentielt kan medføre ændret adgang i delområder.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus på sigt. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. I forbindelse med gennemførelse af naturgenopretningsprojekter i området er der etableret stisystemer, opsat informationsstandere og bygget et fugletårn. Gennemførelsen af Natura 2000-planerne for området forventes at indgå i den fremtidige formidling. Kendskab til naturen og dens værdier vil kunne medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at der generelt kan ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelser som bidrager med fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Planens indsats om udtagning af kulstofholdige lavbundsarealer, kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formentlig vil mindskes og kan potentielt gøre områderne mere robuste over for ekstreme vejrforhold og klimaændringer. Desuden kan planens indsats om udtagning af lavbundsarealer medvirke til at mindske udledningen af CO_2 samt påvirke søer og vandløb og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området samt Danmarks havstrategi. Samtidig kan Natura 2000-planen medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødskning. Planen vil kunne påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Som en del af indsatsen med udlægning af urørt skov kan der blive etableret en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket lokalt kan få betydning for overflade- og grundvand.
Det vurderes derudover, at Natura 2000-planens indsatser ikke har indflydelse på luftkvaliteten.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

I dette Natura 2000-område er der registreret bl.a. voldsteder, vandmøller og fredede broer over åerne. Der er både fredede og ikke fredede fortidsminder samt et kulturarvsareal af international betydning i Odense centrum langs Odense Å.

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for befolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder.

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur.

1.4.6 Landskab

Området omfatter hovedparten af Fyns største vandløb, Odense Å, fra Arreskov Sø til Åsum, store dele af de betydende tilløb Lindved Å, Hågerup Å og Sallinge Å, samt nedre dele af visse mindre tilløb. Natura 2000-området er hovedsagelig snævert afgrænset til vandløbene.
De store sammenhængende vandløbsstrækninger har stedvis en særdeles artsrig smådyrsfauna med flere rødlistede arter. De omgivende vandløbsbræmmer er stedvis artsrige med eksempelvis forekomst af almindelig pilblad og strand-kvan.

Specielt omkring Odense og syd herfor, samt ved Nørre Broby, er habitatområdet noget bredere og omfatter det meste af ådalen. Her findes mange små forekomster af kildevæld (7220), rigkær (7230) og elle- og askeskove (91E0), som udgør rester af tidligere meget udbredte og særdeles artsrige eng- og moseområder. På ådalens sider findes enkelte arealer med kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230).

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udtages lavbundsjorde, udlægges urørt skov eller ændres i hydrologien i området.

1.4.7 Arter

Natura 2000-området omfatter primært selve Odense Å og bredarealerne. Flere steder i vandløbssystemet findes en bestand af tykskallet malermusling. Arten har været i kraftig tilbagegang både på landsplan og i hele EU. I Danmark er arten gået meget tilbage og findes ud over enkeltfund i Suså-systemet kun med sikkerhed i vandløbssystemerne Odense Å og Stavis Å. I Odense Å findes desuden bæklampret samt den rødlistede pigsmerling, der også findes i Lindved Å og Hågerup Å. Havlampret har muligvis en fåtallig forekomst i Odense Å. Arten findes ellers kun i den vestlige og nordlige del af Jylland. Sumpvindelsnegl og skæv vindelsnegl findes i de vandløbsnære arealer langs Odense Å.
I 2012 kunne det konstateres, at odderen er genindvandret til Odense Å efter mange års fravær. I 2017 blev der registreret odder flere steder langs hele Odense Å.
Bilag IV-arterne spidssnudet frø og grøn mosaikguldsmed er desuden kendt fra området.
Natura 2000-planen vil kunne påvirke Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningerne: Arreskov Sø, Odense Å Sydvest, Brobyværk Vandmølle, Nørre Broby Præstegård, Odense Å, Odense Ådal – etape I, Odense Ådal – etape II, Odense Ådal – etape III.
Fredningerne i området har bl.a. til formål at sikre naturværdier i området. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Flere af Natura 2000-områdets lysåbne naturtyper er delvist i moderat til ringe naturtilstand. Det skyldes i de fleste tilfælde tilgroning.
For de lysåbne naturtyper er der behov pleje for at hindre tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter. Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

Påvirkning med næringsstoffer fra dyrkede naboarealer kan ændre naturindholdet på forekomster af habitatnaturtyper. I dette område er der registreret direkte påvirkning fra naboarealer på dele af kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230).

Der er kortlagt 38 ha med skovnaturtypen elle- og askeskov (91E0). Andelen af store træer er lav på det meste af arealet. Mængden af stående og liggende dødt ved er dog høj på omkring 40 procent af arealet. Fjernelse af alle hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel

17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyperne.

Der er kortlagt i alt 24 småsøer i Natura 2000-området. Af disse er fem i moderat naturtilstand. Nogle af søerne er præget af, at de ligger på tidligere dyrket jord og/eller op til dyrket jord. Det forringer tilstanden i søerne med eksempelvis tilgroning med trådalger.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil forhindre tilgroning med f.eks. vedplanter. For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Planen har fokus på udlægning af urørt skov, og denne indsats forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

For områdets arter arbejdes der for at sikre egnede levesteder. Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre velegnede levesteder for arter på områdets udpegningsgrundlag som skæv vindelsnegl, ligesom indsatserne for områdets naturtyper i stor udstrækning vil medvirke til at sikre velegnede levesteder for områdets arter generelt så som bilag IV-arterne spidssnudet frø og grøn mosaikguldsmed. Planen indeholder desuden en indsats om undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på bl.a. odder.

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer, kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formentlig vil mindskes. Desuden kan planen medvirke til at mindske udledningen af CO_2. Indsatskrav for vandkvaliteten håndteres gennem vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende etablering af ny natur på lavbundsarealer, kan bidrage til at opfylde vandområdeplanens mål og være til gavn for bl.a. odder, skæv vindelsnegl, sumpvindelsnegl og spidssnudet frø.

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage

eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjorde har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	**Påvirkes**	**Ingen på-virkning**	**Redegør for indvirkning**
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologisk mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen . I Natura 2000-område 114, Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af en række lysåbne naturtyper: kildevæld, rigkær, surt overdrev, kalkoverdrev og hængesæk. Desuden vil planen sikre den fortsatte drift og pleje af naturarealerne generelt. Sikring af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi vil gavne de våde naturtyper kildevæld og rigkær, af og udtagning af kulstofholdig lavbundsjord vil kunne skabe sammen- hæng mellem naturtyperne, og give en mere robust natur i området. Gennemførelsen af planens indsatsprogram vil også sikre den § 3-beskyttede natur i området. Indsatsen i forhold til de forskellige naturtyper, vil betyde bedre livsbetingelser for områdets mange arter af planter og dyr. Arter som skæv vindelsnegl, sumpvindelsnegl og spidssnudet frø vil have gavn af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, og mange arter vil have fordel af udlægning af arealer med urørt skov langs vandløbene. Det gælder eksempelvis odder og damflagermus. Natura 2000-planens synergi med Vandområdeplanerne medvirker til at skabe gunstige forhold for arter tilknyttet vandløbene, som tykskallet malermusling og bæklampret.

			Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.
Befolkningen	X		Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne, f.eks. nye hegninger til græssende kreaturer. Planen vurderes at kunne bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser. Der er offentlig adgang til dele af området. Indsatser som mulig udlægning til urørt skov og udtagning af lavbundsjord, samt behov for yderligere sikring mod forstyrrelser vil potentielt kunne medføre ændring i adgangsforhold. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.
Menneskers sundhed	X		Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper samt arters levesteder i området, således at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed. Nær Odense er der et veludbygget stisystem langs Odense Å, og andre steder langs vandløbet er der andre faciliteter for friluftslivet.
Jordbund		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden. Se desuden vurderinger i skemaet under ”Vand” og ”Flora, fauna og biologisk mangfoldighed”.
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og forbedring af hydrologi vil medvirke

			til at tilbageholde kvælstof og dermed bidrage til at opfylde vandområdeplanens mål.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Indsatser i Natura 2000-planen, som for eksempel hydrologiprojekter og udtagning af lavbundsjorde, kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO_2, idet tidligere drænede jorde igen vandmættes, og derfor frigør mindre CO_2.
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet en realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkningen. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet ”Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed”, ”Befolkningen” og/eller ”Menneskets sundhed”.
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper, både lysåbne naturtyper som overdrev og kildevæld, og skovnaturtyper som ege-blandskov og elle- og askeskov.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen kan berøre fortidsminder, der ved afgræsning eller pleje kan blive mere synlige i landskabet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv. Det vurderes, at indsatserne heller ikke indeholder tiltag, der har indflydelse på kulturarv skjult i jorden.
Arter	x		Natura 2000-planen indeholder indsatser til sikring af arters levesteder samt sikring mod forstyrrelse af pattedyr. Derudover vurderes, at indsatser om udtagning af lavbundsjord og udlægning til urørt skov, samt indsatser i forhold til områdets lysåbne naturtyper vil medvirke til at

			sikre og forbedre levesteder for en række arter på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området. Da indsatserne i Natura 2000-planen også forventes at forbedre vandkvaliteten i tilstødende vandområder og områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, vil planen bidrage til at forbedre og sikre levesteder for de arter, herunder Bilag IV-arter, som er tilknyttet disse områder. Se i øvrigt vurderinger i skemaet under ”Flora, fauna og biologisk mangfoldighed”.
Fredninger, Bekendtgørelses-fredninger og vildtreservater	x		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredninger, da disse blandt andet har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til.
Kumulative effekter	x		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på områdets udpegningsgrundlag. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter. Vandområdeplanernes indsatser for et renere vandmiljø vil være til gavn for eksempelvis tykskallet malermusling og bæklampret, men også for vandløbenes øvrige arter af dyr og planter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen vurderes ikke at have negativ indvirkning på miljøet.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i områdets natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som

udlægning af landbrugsarealer til natur, vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Planen indeholder en indsats om udtagning af kulstofholdige lavbundsjorde. En udtagning af lavbundsjorde vil, alt efter beliggenhed og omfang af projekterne, som endnu ikke kendes, potentielt kunne påvirke yngle- og rasteområder for bilag IV-arter som for eksempel odder (bilag II + IV) og spidssnudet frø. Levestederne vil potentielt kunne ændre karakter og blive vådere. En negativ påvirkning af levesteder for spidssnudet frø vil kunne undgås ved for eksempel at sikre tilstrækkeligt med egnede raste- og ynglesteder på det tidspunkt projektet realiseres, ligesom en nøje planlægning af anlægsfasen af projektet på bestemte tidspunkter af året, samt eventuel brug af paddehegn, vil kunne forebygge ødelæggelse af yngle- og rasteområder, samt påvirkning af bestanden af spidssnudet frø. Eventuel etablering af erstatningsbiotoper vil ligeledes kunne sikre opretholdelse af den økologiske funktionalitet for arten.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området vil blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer, der udlægges til urørt skov, vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Udlægning af urørt skov vil ligeledes, alt efter beskaffenheden af arealet som udlægges til urørt skov, herunder for eksempel beliggenhed, som endnu ikke er kendt, potentielt kunne påvirke forekomster af aske- og ellesump, samt skovbevokset tørvemose, som bliver vådere og hvor bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådan en påvirkning vil for eksempel kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet, som udlægges til urørt skov.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsentere data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførslen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der

fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed b.la. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjorde. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I Forslag til Natura 2000-planen for Natura 2000-område nummer 114, Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, planlægges der en indsats for at sikre de lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne en hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter. Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt.
Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

For områdets arter arbejdes der for at sikre egnede levesteder. Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre velegnede levesteder for områdets udpegede arter som skæv vindelsnegl, ligesom indsatserne for områdets naturtyper i stor udstrækning vil medvirke til at sikre velegnede levesteder for områdets arter generelt så som bilag IV-arterne spidssnudet frø og grøn mosaikguldsmed. Planen indeholder desuden en indsats om undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på blandt andet odder.

Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjorde, hvilket kan skabe større sammenhængende arealer og diversitet i naturtyperne, samtidig med at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO_2 og til et renere vandmiljø. Disse indsatser skal bidrage positivt til at sikre områdets fugle og arter.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Rigkær (7230), surt overdrev (6230) og kalkoverdrev (6210) har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypernes bevaringsstatus at være stærkt ugunstig.

Øgning af arealet med rigkær (7230) kan betyde en indskrænkning af arealet af habitatnaturtypen elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld (91E0), som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. Hvor der er tale om meget unge elle- og askeskove, som enten er plantede eller opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne rigkær (7230), prioriteres hensynet til at skabe større sammenhængende arealer med rigkær (7230). Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskove (91E0) skal bevares. Rydning af elle- og askeskove (91E0) til genskabelse af rigkær (7230) kan ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

I de eksisterende rigkær (7230) prioriteres et lavtvoksende plantesamfund, selv om dette ikke er optimalt for eventuelle forekomster af sumpvindelsnegl. I området betyder de naturgivne forhold, at

der kan opretholdes mindst 10 % af arealet med relativt højtvoksende starsump og lignende, således at der samlet set ikke sker nogen nedprioritering af arten.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk Miljøvurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å (nr. 114). Miljøvurderingen sammen-fatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk